

Říkat ANO

Had vzpoury
jedem svým
dovede uštknout v nás
největší tajemství
Až po ochutnání
zapovězeného jablka
pocítíš bolest
srdce zraněného
Výkupnou cestou
k vlastní proměně
Zůstává umění
říkat vždy ANO
k pravdě
k lásce
k životu

Josef Veselý
„Ozvěny velikonoční“
Nakladatelství Trinitas

Foto: Rostislav Daněk

Úvodem

Neštěstí Poláků nás silně zasáhlo. Někoho víc než vražda 22 000 „katyňských“ důstojníků. Rusové archivní dokumenty o masakru zveřejnili. Zveřejní Poláci kdo udělal chybu při přistávání letadla? My se stále držíme Benešových dekretů o vyhnání Sudetských Němců. V evangeliu poučení už ani nehledáme.

Mocní všeho druhu přiznávají chyby až v ohrožení své další moci. Je snazší nosit na kabátě kříž nebo ukazovat prstem na druhého, než se omluvit poškozenému.

Herec, zpěvačka, sportovec může k volbám agitovat, pana biskupa Václava Malého ale okřikují, aniž si přečetli pod čím se podepsal.

Proč se volbami nezabavit těch, kteří už přespříliš prohospodařili a opět lžou? /v

Láska mluví jinak

„Duch vás bude učit všemu. Duch vás uvede do celé pravdy. Teď byste to nemohli unést.“ (Evangelium Janovo).

Překotně se mění svět i lidé. Roste jejich vzdělanost a náročnost. Proto v posledních 100 letech mluví Duch v církvi důrazněji. Nová teologie přináší hlubší pohled na pravdy víry a lépe je formuluje. Církev za to na koncili v minulém století děkovala. Ale v její terminologii se to u nás projevilo minimálně. Kristus stále „sestupuje do pekel“, jeho krev stále „tíší Boží hněv“, všichni svatí se musejí přimlouvat u „nedůtklivého“ Boha, stále se čeká na vzkříšení v hrobech (viz pohřební liturgie!). Tisíc let se nemění znění 6 základních pravd. Volá se po nové evangelizaci, nařiká se, že nám lidé nerozumí – ale stále jsme jen „vykoupení“ a „spasení“... Slova jako „osvobození“ (=Jehošuah), povýšení a oslavení – není slyšet. Máme strach, že by to někdo nemohl unést? Ale ten Někdo to právě čeká! Máme dychtivější posluchačstvo než tušíme. A když nic hutného neuslyší, už nepřijde. Vždyť náš slovník se takřka za 800 let nezměnil! To si „základna“ nezasluhuje. Na novém si pochutnává úzká skupina vyvolených a my dole máme pokrm z konzervy. Český sněm neuměl vyměnit ani jedno zasta-

Z KNIH ARNOŠTA LUSTIGA

Ústy hrdinů, mužů a žen, silných i slabých, šťastných i nešťastných si kladu otázku, co je v životě nejdůležitější. A odpovídám přibližně těmito slovy – být slušný, chovat se v životě solidně, nebýt zbabělec, snažit se držet slovo, nezaprodát se, nelhat. Je to těžké; všichni vyhráváme i prohráváme, často nás nikdo z ničeho neobviňuje, protože se asi těžko najde soudce na zbabělost, ale neutečeme, jsme s tím sami, sami v posteli, a spíme buď dobře nebo špatně. A je nádherné vědět, že na konci té dlouhé pouti stojí člověk vždycky lepší, ať už činem nebo poznáním.

Kdyby sis přečetl rabiho Löwa, tak ten říká: Dodržet slovo je v životě důležitější než vydělat! Je lepší prodělat materiálně a dodržet slovo pro tvou duši, než porušit slovo a mít z toho výhody.

ralé slovo. Pánové mají strach, neunesou zodpovědnost. Když někdo nerozumí novému, prohlásí to za blud. Chybí také temperament; kazatelé uspávají starými frázemi. Papež Pius XII. řekl kdysi Jánovi Dieškovi: „Běž domů a pohybuj tam stojatými vodami!“ Na tuto papežovu větu myslívám teď stále častěji. *Jan Rybář*

Povstanu dnes
s pevnou vůlí odhodlán
vzýváje Svatou Trojici
s vírou v Její Trojjednost
s vyznáním Jednobytnosti
mého Stvořitele

Povstanu dnes
díky síle Krista
s Jeho svatým křtem
díky síle Jeho kříže
s Jeho pohřbením
díky síle Jeho zmrtvýchvstání
s Jeho nanebevstoupením
díky síle Jeho příchodu
k poslednímu soudu

Povstanu dnes
díky síle lásky cherubinů
do poslušnosti andělů
do služby archandělů
do naděje na vzkříšení
a přicházející odplatu
do modlitby patriarchů
do předpovědi proroků
do kázání apoštolů
do víry vyznavačů
do panenskosti svatých žen
do činů spravedlivých mužů

Povstanu dnes
do síly nebes
světla lunny
velkoleposti ohně
rychlosti blesku
prudkosti větru
hlubiny moře
prostornosti země
pevnosti kamene

Povstanu dnes
díky Boží síle jež mne vede
Boží moci jež mne upevňuje
Boží moudrosti jež mne učí
Božím oku jež bdí nade mnou
Božím uchu jež mi naslouchá
Božím slovu jež se mnou hovoří
Boží ruce jež mne ochraňuje
Boží cestě jež se prostírá přede mnou
Božím vojsku jež mne chrání
od úkladů ďábových
od pokušení vášní
od tělesných žádostí
od všech strůjců zla
z daleka i blízkosti
jednotlivých i početných

Volám dnes všechny Boží síly
aby povstaly mezi mnou a vším zlem
proti každé úskočné a nemilosrdné síle
útočící na mou duši i mé tělo
proti čarám lžiproroků
proti temným věrám pohanů
proti lživým učením heretiků

Foto: Vlastimil Raška

proti svodům modloslužebníků
proti babskému zaklínání i řemeslu čarodějů
proti bláznivé moudrosti
škodící duši i tělu

Kriste, ochraňuj mne dnes
proti otrávení
proti upálení
proti utonutí
proti zranění
aby mne navštívilo bohatství milosti Boží

Kristus se mnou
Kristus přede mnou
Kristus za mnou
Kristus ve mně
Kristus pode mnou
Kristus nade mnou
Kristus napravo ode mne
Kristus nalevo ode mne
Kristus je tam, kde ležím
Kristus je tam, kde sedím
Kristus je tam, kde stojím
Kristus je v srdcích všech myslících na mne
Kristus je v ústech všech hovořících o mne
Kristus je v očích všech patřících na mne
Kristus je v uších všech poslouchajících mě

Povstanu dnes s pevnou vůlí odhodlán
vzýváje Svatou Trojici
s vírou v Její Trojjednost
s vyznáním Jednobytnosti
svého Stvořitele

Spása je v Pánu
Spása je v Pánu
Spása je v Kristu
Spasení Tvé
budiž věčně s námi.

*Sv. Patrik, V. století, kopie z IX. století
Z ruského originálu „Pravoslavnaja žizň“
přeložil Vlastimil Podracký*

VELIKONOČNÍ RADOST

Nebude-li vaše spravedlnost o mnoho přesahovat spravedlnost zákoníků a farizeů, jistě do království nebeského nevejdete. Slyšeli jste, že bylo řečeno otcům: Nezabiješ! Kdo by zabil, bude vydán soudu. Já však pravím, že již ten, kdo se (nespravedlivě) hněvá na svého bratra, bude se za to odpovídat soudu; a řekne-li někdo svému bratru „rácha“ („prázdňá hlava“), snižuje svého bratra, a bude za to vydán veleradě (nejvyššímu církevnímu soudu); a nazve-li ho „bezbožníkem“ (odpadlíkem, heretikem), tím svého bratra zatracuje a bude se za to zodpovídat v pekelném ohni. (Mt 5,2-22)

(Mt 5,2-22)

Máme co slavit. Hospodin vysvobodil Izraelity z otroctví Egypta a nabídl jim přátelství: „Budu o vás tak pečovat, že nebudete mít zapotřebí vyhledávat nějaká pohanská božstva, nebudete mít potřebu ukrádat z cizího talíře, peněženky nebo postele ... (dal jim Desatero a další pravidla k bohatému životu)“.

I Ježíš nám nabídl krásné přátelství. Nikdy nikomu nelhal, nenadával, nepomlouvá, nikomu neprozrazuje naše chyby ... Ke stejnému jednání vede i nás. Obdarovává nás v takové míře, abychom neměli zapotřebí s někým jednat špatně.

Zlo někde začíná, klíčí a narůstá. Velkým proviněním něco předchází. Proto Ježíš tolik varuje před pyšnou sebejistotou a před nenávisť.

I spravedlivý hněv musíme v sobě krotit a ovládat, abychom neskouzli do nespravedlivého hněvu – za ten budeme souzeni.

Kdo někoho snižuje (řekne-li třeba: jsi „vyli-zanej mozek“ nebo „idiote“), dopustil se velkého hříchu a pokud se neomluví, bude se zodpovídat před Nejvyšším církevním soudem.

Kdo by někoho označil za odpadlíka, bludáře, kacíře, patří do pekla – žádný jednotlivec nesmí beztretně druhého takto odsoudit. Prohlásit někoho za odpadlíka může pouze církevní soud řádným(!) procesem s možností obhajoby. Žádný jednotlivec si nesmí toto právo osobovat!

Velebněz s veleradou protiprávně odsoudili Ježíše. Papežové protiprávně – bez řádného soudu prohlásili Husa i Luthera za kacíře (Jan Pavel II. oba rehabilitoval.)

I ti, kteří opakovali po papeži, že luteráni jsou kacíři (také jsem to léta opakoval), se provinili. Nejsou nevinní, pokud někdy slyšeli nebo měli možnost si přečíst Ježíšo-

POKUD JDE O ZLOČIN, JSEM ŠOVINISTA

Svého otce naposledy viděl v cele v Norimberku, kde byl Hans Frank odsouzen k smrti za válečné zločiny. Synovi tehdy zapřel blížící se popravu. Niklas Frank mu to neodpustil, neodpustil mu nic. Svůj vztek a trauma vypsal v knihách o otci a matce.

Útlé dětství prožil na hradě polských králů – krakovském Wawelu. Jako syn generálního guvernéra nacisty obsazeného Polska Hanse Franka si zvykl na přepych. Po zbytek života se ale vyrovnával s vinou, jež na něm jako na synovi prominentního nacisty ulpěla. Historii vlastní rodiny Niklas Frank zdokumentoval v knihách ve vztahu k rodičům tak otevřených a sřrávých, až to německé čtenáře pobouřilo. Německo má ale rád a trauma původu mu podle něj život nezničilo.

V knize Můj otec píšete o křupnutí páteře Hanse Franka, které se ozvalo, když ho v Norimberku věšeli, o tom, že ten zvuk nedokážete vypudit ze své hlavy. Vyjadřujete také naději, že s postupujícím časem bude tichnout a jednou ho snad přestanete slyšet úplně. To se asi nestalo.

Ne, slyším ho i dnes. Na druhou stranu je toho pořád dost, co můžu o svém otci zjistit. Cítím nutkání pátrat dál.

A zjišťujete věci, o nichž jste dříve nevěděli?

Ano, nedávno jsem třeba objevil poslední dopis, který Hans Frank před popravou napsal svému advokátovi Seidlovi. Žádá ho, aby se postaral o to, aby jednou vyšla najevo „pravda“ o mém otci, o tom, že to nebyl žádný zločinec.

A postaral se?

va slova z Mt 5,2-22. Samozřejmě, že ten, kdo začal, kdo jim dal špatný příklad, nese odpovědnost největší. To platí pro mě, pro papeže, pro každého křesťana. (Kdo by svedl k hříchu jednoho z těchto nepatrných, kteří ve mne věří, pro toho by bylo lépe, aby mu pověsili na krk mlýnský kámen a potopili ho do mořské hlubiny; srov. Mt 18,6)

O Velikonocích jsme si znovu připomínali Ježíšovo ponížení „zbožnými“ a pyšnými. Víme, kdy a proč nenávisť k Ježíšovi začala (už při jeho primičním kázání v nazaretské synagóze). Víme, do čeho se namáčíme, když nespravedlivě posuzujeme druhé nebo když šíříme nepravdy či nepodložená tvrzení o druhých.

Než jsme o Velikonocích vyznávali svou důvěru v Boha (obnovovali svůj křestní slib), četli jsme řadu úchvatných textů o Boží péči. Pak jsme se také odříkali všech zlých a nesnášenlivých postojů. Nemáme je zapotřebí!

Ne. Byl to ale známý advokát nacistů. Kromě mého otce hájil třeba i Rudolfa Hesse, bojoval za jeho propuštění.

Bylo vám šest let, když válka skončila, co si pamatujete z doby, kdy Frankovi vládli Polsku?

Foto: Ondřej Němec

Pamatuji si toho docela dost. Jak jsem jezdil po chodbách Wawelu ve šlapacím autě a snažil se v zatáčce srazit lidi, které jsem slyšel blížít se zpoza rohu. Vzpomínám na rozhovory s otcem ve veliké koupelně, dobré jídlo, kterého jsme měli spoustu, strážce SS, co se ke mně vždycky chovaly tak přátelsky. Vzpomínám i na nákupy v ghettu – šokovalo mě, co jsem tam viděl. Matka mě tam brávala s sebou, vždycky říkala, že Židé šijí ty nejlepší živůtky. Platila jim za jejich věci směšné ceny, asi si mysleli, že pro ně třeba něco udělá, když ji tak zásobují. Samozřejmě to byla marná naděje.

Proč vás tam brala? Máte pro to nějaké vysvětlení? Člověk by přece čekal, že matka – byť by to třeba byla nacistka – nebude chtít vystavit malé dítě pohledu na hrůzy, jež se v ghettu odehrávaly.

Nemám pro to vysvětlení. Třeba jí to bylo jedno. Nebyla zapálená národní socialistka jako třeba Magda Goebbellová. Před nástupem nacismu pracovala jako písarka. Můj nejstarší bratr mi vyprávěl, co jednou pověděla u snídaně na Wawelu. U bohaté tabule seděli všichni včetně otce, rodina Frankových byla na vrcholu moci, a ona přesto řekla: „Děti, přijde doba, kdy vás zase bude všechny živit můj psací stroj.“ Takže věděla, jak to všechno skončí. Nesnášela taky způsob, jímž můj otec mluvil. Vždycky křičel, jako kdyby zrovna oslovoval nějaké davy, stačilo se ho zeptat, kolik je hodin... Myslím, že se tak snažil ukřičet svoje svědomí. Protože i on, stejně jako matka, stejně jako všichni ostatní, věděl, že to, co nacisté dělají, je zločin. Ale je to takhle bavilo. Göring, když už bylo po všem, řekl: „Alespoň jsem měl dvanáct let dobrého života.“

Vý jste si to, že váš dosavadní život byl založen na zločinu, uvědomil hned po válce?

Ano, samozřejmě na té úrovni, již je schopno dosáhnout šestileté dítě. Viděl jsem v novinách obrazy z táborů, byly na nich děti mého věku, vyhladovělé nebo mrtvé. Věděl jsem, že ty tábory byly v Polsku, kde jsme žili i my. Nedokázal jsem ty hrůzy srovnat se vzpomínkou na náš úžasný život, všechny ty hračky, veliká auta. Ani dneska nemám odpověď na to, jak se kulturní Němci mohli dopustit těch strašných zločinů.

Označil byste svoje rodiče za kulturní lidi?

Otce určitě. Matka neměla šanci získat dobré vzdělání: její otec spáchal sebevraždu a rodina byla na mizině. Začala pracovat jako písarka a vyhledávat starší milence, kte-

ří by jí pomohli dostat se společensky výš. Manžela ale chtěla mladšího. V mnichovské písárně, kde dělala, se přepisovaly dizertace. S kolegyněmi se domluvila, že dá znamení, kdyby přišel zákazník, který by se jí líbil, a ony ho pošlou k jejímu stolu. Přišel, naneštěstí to byl Hans Frank.

Myslíte, že onoho setkání s vaším otcem a toho, že kvůli němu profitovala ze zločinů, také litovala?

V jednom dopise napsaném až před smrtí stojí: „Lituji toho, že jsem tenkrát neudělala skoro nic, že jsem jen šla s sebou.“

Projevila se některá z manželek vrcholných nacistů v tomhle ohledu jinak?

Emmy Göringová, která byla původní profesí herečka, snad intervenovala ve prospěch nějaké své bývalé židovské kolegyně. Henriette von Shirachová viděla, jak Židy nahánějí do nákladních aut, zhržilo jí to a řekla to pak do očí Hitlerovi. Tak ho to rozrušilo, že jí zakázal přístup do Obersalzbergu.

Jak jste žili v době Norimberského procesu? Byli jste v nějaké internaci?

Ne, měl jsem se tehdy docela dobře, bavila mě škola, chodil jsem na ryby. Každý den večer jsme ale poslouchali zpravodajství z procesu, trvalo to skoro tři čtvrtě roku, co jsme každý večer slyšeli o těch zločinech. Matka strašně zuřila, když otec přiznal před soudem vinu a mluvil o tom, že ani tisíc let ji z německého národa nesmyje. Pak ta slova ale relativizoval. Zločiny Poláků, Rusů a Čechů na Němcích prý německá provinění vyrovnaly.

Váš otec ve vězení konvertoval ke katolicismu, vy jeho obrácení ale nepovažujete za upřímné.

Myslím, že to udělal v naději, že tehdejší papež Pius XII. bude kvůli tomu žádat spojení pro něj o milost. To se ale nikdy nestalo.

Syn Martina Bormanna, který se stal knězem a také na veřejnosti mluvil o zločinech vlastní rodiny, na vaši adresu jednou řekl, že na rozdíl od vás našel sílu svému otci odpustit. Podle vás je ale projev síly otci neodpustit.

Samozřejmě. Jak bych mohl odpustit vraždění? Na to já nemám právo.

Děti nacistických zločinců mohou trpět podobným posttraumatickým stresem jako děti obětí holokaustu. V rodinných historických obou je obrovský stín, o němž se doma nemluví.

To zjištění mě naprosto ohromilo, ale je to tak.

Myslíte, že vaše dcera už tímhle traumatem zatížená není?

Myslím, že ne. Narodila se v roce 1966, četla moji první knihu, když v osmdesátých letech vyšla, ví, co její dědeček udělal, o čem mluvil ve svých prosovech, že osobně nařídil jeden masakr v krakovském ghettu. Nemyšlím ale, že by tím vědomím byla traumatizovaná. Ví, že je sama nevinná, ví také, že na německém národě ulpěla kvůli těm strašným dvanácti letům vina.

ŽIDOVSKÉ MOTIVY

Pomýšlel jste někdy na odchod z Německa?
Ne, já Německo miluji. Je to krásná země a až do roku 1933 v její historii nebylo nic, co by Němce vyřazovalo ze společnosti civilizovaných národů. Němci se i před rokem 1933 jistě dopustili zločinů – třeba v Namibii, ne ale v míře, která by byla ve srovnání s jinými národy výjimečná. To průmyslové vyvražďování, které přišlo pak, je náš unikátní příspěvek světu... Mám rád Německo, ale k Němcům úplnou důvěru nemám. Myslím, že tu vinu ještě nezpracovali. Dnes se často říká: vždyť už je to šedesát let a o zločinech se mluvilo už dost. Taky se mluví o tom, že zločinů se nedopustili jen Němci, ale i Stalin nebo Mao. Německá vina se tak zmenšuje a relativizuje. Ale já... Pokud jde o zločin a vinu, jsem šovinista.

Kniha Můj otec začíná líčením popravy Hanse Franka. S trpkostí vzpomínáte, že během vaší poslední návštěvy ve vězení s vámi žertoval o tom, jak bude na Vánoce doma, a přitom věděl, že tou dobou už bude po smrti, věděl jste to v tu chvíli i vy. Popisujete to jako rozhodující zkušenost.

Byla to rozhodující zkušenost. Kdyby se na mě místo těch řečí obrátil s tím, že ho popraví, že se tak stane právem, ale on má stejný strach, hodně by toho bylo jinak. Dost možná bych nenapsal žádné knihy o svých rodičích a dnes bychom tady spolu nemluvili.

Za výraznou vlastnost vašeho otce považujete zbabělost. Proč ale zbabělého člověka přitahovalo hnutí, které bylo okázale bojovné, válečnické?

On měl velice rád luxus. Měl ho rád natolik, že kvůli němu byl ochoten rezignovat na morálku. Až do samotného konce nebyl ochotný se ho vzdát. Měl dlouhodobý spor s Himmlerem, který ovšem věděl o otcově korupci a zpronevěrách. Jednou otec napsal Hitlerovi, že akce Himmlerových SS v Polsku jsou natolik represivní a kruté, že to škodí německému válečnému úsilí, a on proto rezignuje na funkci generálního guvernéra. Když mu ale prý Hitler napíše, že v něj má plnou důvěru, otec ve funkci zůstane. A Hitler mu poslal telegram a otec neodstoupil. Lpěl na všem tom přepychu a bál se. Mohl odjet třeba do Itálie, byl kamarád s Mussolinim. Ani po válce neměl sílu dát se na útěk, můj nejstarší bratr mi přitom řekl, že měl falešný pas na jméno Fischer a mohl zkusit ujet třeba do Argentiny. Měl i tu kyanidovou pilulku, kterou vzali Himmler a později Göring. Mého otce zatkli americký poručík Stein, po letech mi tu scénu popsala otcova poslední sekretářka. Stalo se to na jeho statku v Schoberhofu, těsně před zatčením seděl otec u stolu spolu s ní, adjutantem, kuchařem a řidičem. Před ním na stole ležela zlatá pistole. Zeptal jsem se: „On měl pistoli, proč se nezastřelil?“ A ona mi řekla: „Niklasi, na to to by přišel velký zbabělec.“

Dostal se v době, kdy patřil k nacistům, někdy do skutečného nebezpečí?

Nikdy. V dopisech do vězení mu matka psala, co všechno že prý udělal, jak bojoval

Na filmový festival Židovské motivy do Varšavy jsem se těšila celé měsíce, ale poslední týden před odjezdem jsem se zároveň trochu bála. Jak bude město po katastrofě působit? A co lidé? První odpovědi se mi dostalo chvíli poté, co se můj noční vlak v pondělí večer rozjel z pražského Hlavního nádraží. Zapomněla jsem totiž doma DVD s filmem, a jak jsem se snažila svou zapomnělost napravit, zavolala jsem polským přátelům, kterým jsem před pár měsíci darovala kopii. V podstatě jsem se chtěla jenom zeptat, jestli si nemůžu ráno po příjezdu do Varšavy pro tu kopii přijít. Jenže: ne, ráno to nejde, ráno jedou na pohřeb ombudsmana. Ve středu ráno to taky nejde, to jedou na pohřeb Anny Walentynowiczové do Gdaňsku. A ve čtvrtek taky ne, to zas bude pohřeb ředitele Ústavu národní paměti. Obcházel mě mrákoty: copak ta hrůza nikdy neskončí? A zaplavily mě rozpaky: neměla bych všechno odložit a taky se vydat na pohřby lidí, které jsem znala? To bych ale musela zrušit, co jsem slíbila, a to dělám strašně nerada...

Nakonec jsem byla ráda, že můžu každý den na celé odpoledne a večer zalézt do setmělého promítacího sálu, dívat se na filmy a myslet na něco jiného než na mrtvé a na neštěstí, které potkalo Polsko. Noviny a televizní zpravodajství jsem si zakázala a známým radši nevolala; měla jsem pocit, že by to jen zněkolicánasobilo mou lítost a rozpaky. Myslet na něco jiného, opakovala jsem si, budu myslet na něco jiného. Na holocaust? To si teda pomůžes... pošklebo-

s Himmlerem, jak mu mnohdy šlo o život. Psala to ale proto, že věděla, že ty dopisy půjdou přes cenzuru, chtěla, aby si o něm Američané přečetli právě tohle. Ale nebyla to pravda, nic mu nehrozilo, nacisté své papaláše nepopravovali, s výjimkou Noci dlouhých nožů v roce 1934, ve které můj otec sehrál dost neblahou úlohu.

Máte čtyři sourozence. Bylo to ve vaší rodině stejně jako v mnoha jiných německých rodinách, kde se o minulosti prostě nemluvilo?

Přesně tak. V době, kdy jsem už pracoval na své knize, o čemž ale rodina nevěděla, jsem se setkal se svým bratrem Michaelem. Seděli jsme spolu na letišti v Mnichově. Chtěl jsem zapříst konverzaci o rodičích. Podíval se na mě a hned mu bylo všechno jasné. „Ty určitě píšeš nějakou knihu. Neřeknu ti vůbec nic.“ Jeho děti mi později vyprávěly, jak strašně nenáviděly nedělní ranní kávu s otcem. Michael byl přes týden na cestách, ale v neděli ráno se rodina sešla a můj bratr vyprávěl o zlatých časech rodiny Frankovy. Ty děti mi říkaly, jak nenáviděly všechny ty řeči o skvělých prarodičích a krásných časech v Krakově, nádherných věcech a domech, které nám byly „ukradeny“.

Kniha, kterou jste o otci napsal, v Německu vzbudila velký rozruch. Není

val se mi vnitřní pochybovač-posměváček, kterému pro jistotu nedávám žádné jméno. Neměl ovšem pravdu: filmy, které porota na festivalovou přehlídku vybrala, vůbec nejsou jen o holocaustu a jeho obětech, židovských témat je na světě našťastí mnohem víc.

Třeba včerejší kanadský dokument, jehož název bych do češtiny nejspíš přeložila jako „Opustit hnízdo“, vypráví o starém chasidovi, jeho dospělých synech a dalších mladých lidech, kteří z uzavřeného prostředí chasidských modliteb „odešli do světa“. Ne, já jsem neztratil víru, opakuje každý z mladých protagonistů dokumentu, jen mě tížilo a svíralo přísné dodržování pravidel, chtělo se mi myslet po svém, jít vlastní cestou. Selhal jsem jako otec, říká starý chasid, nepodařilo se mi předat potomkům dědictví, z něhož se mohli těšit... prosím Boha, aby mi to pomohl napravit. Otázky, které si v tak či onak modifikované podobě klade většina rodičů – vůbec přece nemusí jít jen o náboženskou víru.

Kasovní trhák by to v českých kinech nebyl, ale záleží na tom tolik? Nemá snad smysl dělat i to, co potěší nebo zaujme jen pár lidí? Jen ty, kteří jsou nakloněni otázkám a pochybnostem? A protože si myslím, že to smysl má, rozběhla jsem se skoro po každém zhlédnutém filmu do festivalové kanceláře s tímtež: Víte, promiňte, já vím, říkála jsem, že už nic nepotřebuju, ale teď se mi zdá, že bych přece jen ještě potřebovala kopii filmu, který se promítal zrovna teď... Smáli se mi už ve středu – a ptali se: Tak tenhle chcete taky? Ale kopii mi pokaždě dali.

LN 23.4.2010 Petruška Šustrová

obvyklé, aby někdo psal o vlastních rodičích s takovým opovržením. Na co se vás tehdejší čtenáři nejčastěji ptali?

Jestli chodím na psychoterapii a jestli jsem schopný vést normální život, teď, když jsem ze sebe tu hrůzu vypsal.

A nebylo to skutečně obtížné oddělit od sebe svět zločinů a bezpráví, na něj jste měl vzpomínku z dětství a kam jste se při psaní vracel od světa, v němž se člověk snaží vést normální život nezatížený historickými traumaty?

Ani ne. Rozhodl jsem se, že svým rodičům nedovolím, aby mi zničili život. A povedlo se mi to, protože život je silný. Život je tak silný.

N. Frank (1939), německý novinář, spisovatel a scenárista. V r. 1987 vydal knihu „Můj otec“, v níž píše o kariéře a osobním životě svého otce, nacistického válečného zločince Hanse Franka. Kniha v Německu vzbudila pobouřené reakce, navázal knihou o Brigitte Frankové „Moje německá matka (2005). Postavou Hanse Franka se zabývá i divadelní hra Otec, již Niklas Frank napsal spolu s izraelským dramatikem Jošou Sobolem. Do Prahy Niklas Frank přijel u příležitosti českého vydání Mého otce a Mé německé matky.
LN, 24.4.2010

VÍŠ, KOLIK DLUŽÍŠ?

Před dvaceti lety po sametové revoluci jsme měli smělé plány předejít Evropu a krásné sny o životě v blahobytu.

Přežili jsme divokou privatizaci, úsporné Klausovy balíčky, různé vlády i tu poslední úřednickou... Nastavené kormidlo, navíc zablokované hospodářskou krizí, nás však vede úplně jinam než k blahobytu. Dnes má každý občan České republiky na bedrech neuvěřitelných 132 tisíc korun státního dluhu!!! My, naše děti, naše vnoučata. A smrtící spirála zadlužení se roztáčí čím dál rychleji. Všichni dohromady dnes dlužíme 1,3 bilionu korun a na konci roku 2012 to už bude 1,8 bilionu korun. Dovedete si takovou částku vůbec představit? Od roku 1993 Česko ze svého dluhu nesplatilo ani korunu, stěžejí splácíme jen úroky. Úroky z tohoto obrovského dluhu totiž představují za letošní a příští dva roky 215 miliard korun, ročně tedy v průměru 72 miliard korun!

Víte, co to znamená? Víte, co bychom pořídili za zbytečně utracených 72 miliard?

- Mateřská všech dnešních čerstvých maminek by mohla být 120 000 Kč nebo
- Místo 13. důchodu 2 000 Kč jednou za rok by všichni důchodci dostávali každý měsíc o 1 700 Kč více nebo
- Příspěvky na děti by mohly být téměř trojnásobné nebo
- Každý občan by mohl dostat 7 200 Kč od státu k Vánocům nebo
- Plat státních zaměstnanců by mohl být měsíčně o 5 000 Kč vyšší nebo
- Rozpočet celého českého školství by se mohl navýšit o 60 % nebo
- Výdaje státu na vědu a výzkum by se mohly ztrojnásobit nebo
- Jen za úroky na státní dluh v roce 2009 by mohli mít všichni občané ČR elektrickou energii zdarma!

Bohužel to není vše. Plánujeme se zadlužovat do nekonečna. I nadále se počítá se schodky státního rozpočtu. A to v situaci, kdy se rodí stále méně dětí, lidé se dožívají vyššího věku a čerpají dražší zdravotní a sociální péči. Prognóza? Za deset let bude Česká republika dlužit přes 3 biliony korun! A na úrocích do té doby zaplatíme 900 miliard korun.

Jako podnikatelé jsme zvyklí na riziko a musíme počítat s problémy. Za svá špatná rozhodnutí také ručíme celým svým majetkem, na rozdíl od politiků, kteří nedávají v šanc vůbec nic. Proto odmítáme hazard s celou Českou republikou, která kvůli nezodpovědnému hospodaření míří milovými kroky ke státnímu bankrotu. Ekonomické fiasko není imaginární problém, který se nás netýká. Naopak, tvrdě ho pocítíme všichni na vlastní kůži. Bohužel nejvíce to odnesou ti nejhudší. To vám ale politici neřeknou!

- Zadlužování je hrozivá spirála: čím více

dlužíme, tím více jsme riziková a tím vyšší jsou úroky. I díky tomu dnes dlužíme 6,5 krát více než v roce 1996. Dluhy státu i úroky za ně se platí z daní. Vyšší daně budeme platit všichni – ať už ze mzdy nebo zisku nebo v obchodech jako vyšší ceny za potraviny nebo benzín. - Nezvratné důsledky zadlužování jsou: stěhování firem ze země, propouštění, další snížení příjmů státu, snižování sociálních dávek a nutné zdražování kvůli zvyšování spotřebních daní a DPH.

Příklady už tu máme - nedávno Argentina a Maďarsko, dnes Irsko, pobaltské státy a Řecko a žhavými kandidáty jsou Portugalsko, Španělsko a Itálie. Bylo by naivní si myslet, že dluhy státu jdou mimo nás. Stát si půjčuje převážně v zahraničí od jiných států a bank a dříve nebo později bude muset své dluhy splatit. Tak jako my všichni, když si půjčíme. Vždyť mnozí lidé už s osobním bankrotem a exekucemi mají své zkušenosti. Nedejte se opít rohlíkem a nevěřte slibům o 13. důchodech, vysoké mateřské a penězích pro všechny na dluh. Výkonnost naší ekonomiky na to dosud bohužel neměla a dlouho ještě mít nebude! Neposlouchejte argumenty, že ve srovnání s potenciálními bankrotáři jsme na tom docela dobře. Nebýt zadlužen znamená být svobodný. A to přece chceme.

O politice a politikách si každý myslíme svoje. Sliby a nesplněné sliby jsou na denním pořádku. Jsme toho názoru, že nejdříve se musí hodnota vytvořit a až poté spotřebovat – ne naopak! Chceme-li si půjčit, musíme mít jistotu, že budeme mít na splátky i s úroky. Nechceme, aby dnešní „blahobyť“ byl zaplacen bankrotem našich dětí!

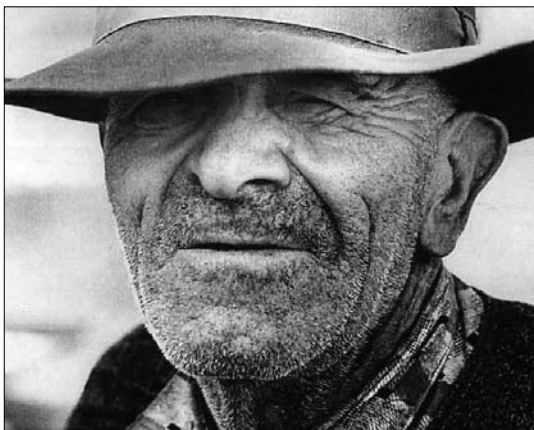

Foto: Jiří Rychetský

Proto vyzýváme všechny občany České republiky: **Nenechme naši zemi zbankrotovat! Nepodporujte bezbřehé rozdávaní státu, nevolte populistické proklamace a svůj hlas dejte tomu, kdo nás chce z dluhové pasti vyvést. Vždyť dluhy se musí platit! Vyzýváme také všechny Manažery roku, Firmy roku, Živnostníky roku a finalisty všech těchto soutěží, ale i členy Svazu průmyslu, Hospodářské komory a všechny rozumné občany, aby se k naší výzvě připojili!**

DEFENESTRACE

Skrze mne sem ze čtenářských dopisů už několikrát proniklo slovo defenestrace. Nebylo nikdy řečeno, co toto radikální slovo má znamenat: jak odstranit onu spřež lidí u moci, nevolených nebo volených působením a intrikou lidí zjištěných nebo i lidí napřed poctivých, ale potom zkažených. Takoví nás uvedli do politické bezmoci a nechuti: kdy naše názory nemají ani v tisících vliv na nic a nade vším zvítězí vždycky peníze. Já například tuto degradaci měřím na stálém růstu reklamy podél dálnic a na štítech domů, když přece je to ošklivé neslušné, dotěrné. Já ty firmy bojkotuju. Ale sám?

Teď se tu to slovo objevilo v konkrétním a činném významu. František Janouch v novinách „Dnes“ (16.4.) tlumočí nám radu: čí? Prý Jary Cimrmana. Je prostá a mne mrzí, že jsem na to nepřišel já nebo někdo z vás nebo třeba Franta Janouch sám: jak zpřetrhat ten systém vztahů, vlivů, závazků, který vládne háť cestu k demokratické vládě. Návrh je založen na tom, že kandidátky do voleb se sestavují v úzkých stranických kroužcích, třeba bez ohledu na názory lidí mimo, a tak se v nich uplatňuje síla peněz a váha osobní či skupinové moci. Však právě proto se politika u nás stala jednou z cest, jak nabýt majetku. Cimrman navrhuje vyřadit ty hlaváče tím, že na kandidátce zakroužkujeme poslední čtyři jména: ten počet dovoluje zákon. Tím jim dáváme přednost, a dostanouli nejméně pět procent, postupují na první místa a dostanou se do parlamentu. Ano, takovou možnost nabízí zákon, a my jsme ji neobjevili.

Kdybych mohl volit sociální demokracii, hned bych toho použil. Volební dny však budou dva: kdybyste vy, kdo půjdete volit druhého dne, zakroužkovali další, vyšší čtveřici, potrefili bychom osm lidí. Tak by se mohla zhroutit celá jejich soustava, což se mi zdá až fantastické! Co by proti tomu mohli? Musíme ovšem každý jednat podle své situace: já to u strany TOP 09 nemůžu udělat, protože bych tím zmařil, proč tu stranu volím. I paní Vaculíková pochybuje: ona volí ODS, je pro Nečase; náš zákrok by neměl překazít nějaký zdravý vývoj v té straně, třeba u zelených... Myslím, že vůbec je to způsob vhodný podle místních poměrů pro toho, kdo zná osoby a vztahy. Ale objeví se jedna potíž: ti lidé na konci kandidátky to nevezmou. Jsou to lidé, které ta partaj vůbec neminila postavit, ale potřebuje je do počtu nebo jí mají dělat jméno. Jsou to jenom názoroví příznivci bez osobní ambice, dobří k tomu, aby kryli ty ctižádostivé a mocichtivé. Tato faleš ať se také odkryje.

Pořád si říkáme, že máme vždycky jen jednou za čtyři roky možnost projevit svou vůli, a přitom třeba nemáme vliv na to, jací lidé nás mají zastupovat. Poprvé se tu nabízí jakási možnost. Já to považuju přinejmenším za zajímavý pokus, jakýsi výzkum a jakousi společenskou hru.

Cimrman navrhuje zakroužkovat na kandidátce poslední čtyři jména.

Ludvík Vaculík, LN 20.4.2010

AKTUALITY

Prosíme o pomoc při úklidu kaple a ambitů na Kopečku v sobotu 8. května od 13 hod.

Evangelická mládež zve katolickou mládež na setkání 8. května v 18 h. do evangelického kostela.

Pietní akt k uctění obětí 2. světové války
8.5. v 17 h. - památník v Šedivské ulici

Koncert: Big Band Letohrad - Swingový večer
8.5. v 19.30 h. - Dům kultury

Ve víru oblíbených melodií
11.5. v 18 h. - evangelický kostel

Pout' se sv. Janem Nepomuckým na Kopečku
bohoslužby: pátek 14.5. v 18 h.
neděle 16.5. v 9 a 10.15 h.

Koncert: ZUŠka mezi žánry
10.5. v 17 h. - SC Nový Dvůr

10. výročí Muzea řemesel - Vandr za řemesly
22.5. 10-18 h. - N. Dvůr, Muzeum řemesel
Řemeslnická sobota
10.7. 10-18h. - Nový Dvůr, Muzeum řemesel
www.muzeumremesel.cz

ZASEDÁNÍ FARNÍ RADY 21.dubna Kopeček – v sobotu 8.května od 13 hod. budeme uklízet. Prosíme farníky o pomoc.
Diecézní setkání dětí v Hradci Králové – 15.5. pro děti i jejich rodiče.
Noc kostelů – se v některých městech chystá po Svatodušních svátcích. Veřejnost bude pozvána na prohlídku kostelů, sakristií, na kůr, půdy a věže kostelů s baterkami. Máme jim nabídnout svědectví o víře a životě.
Rozhodli jsme se, že v naší farnosti tuto akci nebudeme pořádat. Farní kostel v Letohradě je otevřen každý den od rána do večera. Filiální kostely jsou otevřeny o bohoslužbách a dalších akcích. Prohlídky s průvodcem na požádání poskytujeme. Svateb a pohřbů se našťastí účastní dost lidí „nekostelových“. Pro nejširší veřejnost pořádáme v kostelích koncerty a další akce, našich poutí s bohatým programem se účastní stovky lidí, přednášky jsou otevřené každému. Preevangelizačních akcí máme dost. Pokulháváme ve vlastní evangelizaci: v přijetí Ježíšova životního stylu; potřebujeme se zlepšit v poctivé práci, v pravdivosti svých slov, dobrých vztahů, budování manželství, výchově dětí, úctě k životnímu prostředí, prosazování dobra, i v odpovědnosti za místní a státní politiku. Potřebujeme získat dovednost, jak obhájit svou naději, když se nás někdo zeptá (nejen naše děti), proč nás upoutal Ježíšův život. Na Kopečkovou pout' připravujeme letáčky o významu Jana Nepomuckého pro naši společnost, a o historii tohoto architektonic-

Život Boží křtem přijali

4.4. Marie Vychytilová
11.4. Anna Kaplanová
Jakub Třetina

Lásku, úctu a věrnost si slíbili

Jan Patočka a Věra Moravcová

Ke vzkříšení jsme vprovodili

14.4. Stanislava Motyčka 90 let
19.4. Marii Švecovou 78 let
20.4. Danuši Zajíčkovou 59 let
23.4. Vladislava Lehkého 73 let
26.4. Miluši Kolomou 84 let
27.4. Jiřího Kalouska 48 let

kého skvostu. Veřejnosti chceme nabídnout v sobotu 15. května a v neděli odpoledne 16. května průvodcovství kaplí a ambitů. Rádi bychom, třeba jednu sobotu v měsíci, kdyby byl Kopeček tímto způsobem otevřen veřejnosti. Prosíme ochotné lidi, např. důchodce, o pomoc. Připravíme vám písemný materiál pro průvodcovskou službu. Zájemci hlaste se, prosíme, u paní Jany Skalické.

„Půlnoční“ – farní radu navštívil jménem seniorů pan Ing. Pomikálek a žádal o znovuoobnovení „půlnoční“ o Vánocích.

Zopakovali jsme důvody proč jsme upustili od „půlnoční“, (před Vánoce oznámili v ohláškách a psali o nich v Okénku):

Vánoce se stávají čím dál víc jen vršením materiálních darů bez křesťanského obsahu. Před dvaceti lety jsme zavedli na Štědrý den mši v 16 hodin, aby se jí mohly účastnit i děti. Slavnost Ježíšova narození tak začíná společným slavením v kostele a pokračuje v rodinách. Tím se zdůrazní podstata Vánoc. Na odpolední mši je nabito (nikdy se „půlnoční“ tolik lidí neúčastnilo), na půlnoční nás mimo jednoročních návštěvníků poslední roky bylo jen pár. Nemohli jsme nabídnout ani pořádný zpěv koled. O bohoslužby není nouze, po dva následující dny máme šest bohoslužeb.

Od „půlnoční“ jsme tedy neupustili z lajdáctví nebo svévole. Změna tradice ve prospěch dětí má smysl. Kdo byl na odpolední bohoslužbě, přitaká.

Farní rada pro málo zúčastněných nebyla usnášeníschopná, příště se k této věci vrátíme.

Výzdoba kostelů – zjistili jsme, že květinou na výzdobu kostelů naše květinářky většinou platí ze svého. Omlouváme se.

Příště se Farní rada sejde 19.5. v 19 h.

zapsala: Jana Skalická

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme panu Prof. Jakubu Trojanovi za vynikající přednášku „Dvacet let svobody - jak je využila naše společnost, církve, Evropa?“ Kdo má zájem o její vyslechnutí, můžete si na faře půjčit CD.

Děkujeme souboru Piccolo Coro a Piccola Orchestra za krásný koncert. Těšíme se na další setkání.

21. ročník Mezinárodního hudebního festivalu – Letohrad 2010 se blíží.

Začátek června bude tradičně v Letohradě a jeho okolí patřit tomuto významnému hudebnímu svátku. Letošní ročník představí celkem pět hlavních festivalových koncertů. V Letohradě se uskuteční dva nejdůležitější koncerty. V sobotu 5. června od 19.30 hod. vystoupí v Domě kultury vynikající a ojedinelé hudební těleso s vysokou uměleckou i interpretační úrovní, nezvykle širokým žánrovým záběrem a netradičním repertoárem – nám všem jistě dobře známý soubor **Hradišťan** s **Jiřím Pavlicou**, který převzal umělecké vedení souboru v roce 1978. Jeho příchodem se dramaturgie a repertoár souboru začaly formovat směrem k původní tvorbě, ať již inspirované lidovou tradicí, nebo nadžánrovými hudebními průniky. A právě s podobným autorským projektem se Hradišťan s Jiřím Pavlicou představí po boku **Filharmonie Hradec Králové** v programu **Chvění**, s podtitulem *Suita dialogů* (hrají: Filharmonie Hradec Králové, Hradišťan, zpívají: Alice Holubová, Jiří Pavlica, Hradišťan, dirigent: Stanislav Vavřínek). Uslyšíme celou řadu známých skladeb (např. Modlitba za vodu, Moje vina apod). Podobný koncert jsme v Letohradě doposud neslyšeli. Bude se jednat o jedinečný zážitek! Prosím, zajistěte si včas vstupenky na tento unikátní koncert v předprodeji, který začne v letohradském Kulturním centru od 15. května. Cena vstupenek na letohradský koncert je 150,- Kč (slevy 90,- Kč). Pro zajímavost uvádím, že Hradišťan v letošním roce vystoupí s podobným pořadem na festivalu Smetanova Litomyšl, kde vstupenky stojí od 390,- do 790,- Kč! Proto neváhejte, podobná příležitost se bude v Letohradě jen těžko opakovat!

Druhým letohradským koncertem bude až koncert závěrečný a opět jedinečná příležitost – **rockové oratorium - Eversmiling Liberty**. Světoznámé oratorium, které sklízí úspěch po celém světě. V Letohradě ho přednese několik pěveckých sborů z Hradce Králové a z Litomyšle, vystoupí celá řada sólistů a rockový orchestr. Tento koncert se uskuteční v neděli 13. června v 15 hodin v překrásném prostoru opraveného kostela v Letohradě – Orlici. Na tento koncert, stejně jako na další festivalové koncerty se předprodej vstupenek neuskuteční, vstupenky si můžete zakoupit až přímo před samotnými koncerty. Vstupenky v předprodeji si tedy zajistěte pouze na koncert Hradišťanu.

Jako tradičně nás čekají také tři mimoletohradské koncerty, kde se představí řada zahraničních a českých umělců. Nejprve v neděli 6. června od 15 hodin zazní v kostele v Lukavici koncert s názvem **Pocťa Petru Ebenovi**, ve čtvrtek 10. června od 20 hodin v kostele v Jablonném nad Orlicí koncert s názvem **Ave Maria** a v sobotu 12. června od 20 hod. v evangelickém kostele v Horní Čermné koncert s názvem **Francouzské inspirace**.

Opět nás tedy čeká překrásný hudební začátek června. Velký dík patří všem sponzorům, kteří také letos i přes finanční krizi festival podpořili. Poděkování patří rovněž vedení města Letohrad za tradiční podporu této jedinečné kulturní události regionu.

Věřím, že podpoříte svoji účastí letošní Mezinárodní hudební festival také Vy, milí diváci.

Na festivalová setkání se těší
František Vaníček, MHF Letohrad

Společnost F. V. Heka, Město Letohrad, Kulturní centrum Letohrad, ve spolupráci s Městem Jablonné nad Orlicí, Obcí Lukavice, Řk. farností Letohrad a Farním sborem ČCE v Horní Černé, pod záštitou hejtmána Pardubického kraje Mgr. Radko Martínka, za finanční pomoci Pardubického kraje – pořádá

5.–13. června **21. ročník Mezinárodního hudebního festivalu – Letohrad 2010**

sobota 5.6. v 19.30 h. - Dům kultury: předání Cen města, předání ceny Grand prix za rok 2009 F. V. Hekem

Zahajovací galakonzert CHVĚNÍ – Suita dialogů: Hradišťan s Jiřím Pavlicou, Filharmonie Hradec Králové, Stanislav Vavřínek - dirigent vstupné: 150 / 90 Kč

neděle 6.6. v 15 h. - Lukavice - kostel sv. Filipa a Jakuba: Pocťa Petru Ebenovi - Hana Bartošová – varhany, Veronika Hajnová – mezzosoprán vstupné: 50 / 30 Kč

čtvrtek 10.6. ve 20 h. - kostel sv. Bartoloměje v Jablonném n.Orl: Ave Maria Stella Maris – soprán (Francie), František Vaníček - varhany vstupné: 50 / 30 Kč

sobota 12.6. ve 20 h. - evangelický kostel v Horní Čermné: Francouzské inspirace Caline Malnoury – varhany (Francie) vstupné: 50 / 30 Kč

neděle 13.6. v 15 h. - kostel Nanebevzetí P. Marie v Letohradě Orlicí: závěrečný koncert Eversmiling Liberty - rockové oratorium - Smíšený pěvecký sbor GYBON Hradec Králové – Jaromír Schejbal, sbormistr Smíšený sbor JITRO Hradec Králové – Jiří Skopal jun., sbormistr, Smíšený pěvecký sbor KOS Litomyšl – Milan Motl, sbormistr sólisté a rockový orchestr – řídí Milan Motl, Walter D'Arcangelo – varhany (Itálie) vstupné: 80 / 50 Kč

Adopce na dálku

Projekt „Adopce na dálku“ je zaměřený na pomoc chudým indickým dětem z diecéze Belgaum a Bangalore. Pomoc dětem spočívá ve sponzorování jejich vzdělávání. Každému adoptovanému dítěti jsou ze sponzorského příspěvku pořízeny školní pomůcky, zaplatí se mu školné a cestovní výdaje. Z příspěvku děti dostávají alespoň jedno plnohodnotné jídlo denně a je jim poskytována základní zdravotní péče. Minimální částka na jedno adoptované dítě je 5.000,- Kč na rok.

Cílem projektu je:

- podpora vzdělávání chudých indických dětí, aniž by musely opustit vlastní rodinné prostředí a kulturní zázemí
- zlepšení povědomí Indů o důležitosti vzdělání pro jejich budoucí život
- zvýšení gramotnosti.

Do programu „Adopce na dálku“ jsou vybíráni z nejchudších rodin chlápce a dívky, jejichž rodiče nemají dostatek financí na zajištění vzdělání svých dětí. Tyto děti jsou pak nuceny pomáhat při zajištění chodu domácnosti a hospodářství, aby zvýšily příjem rodiny.

Naše farnost je do projektu zapojena od roku 2000 a v současné době má adoptováno 8 dětí. 5 děvčat: Milan, Gracy, Sheela, Sylvia, Shilpa a 3 chlapce: Johnson, Vishwa, Anil.

Při letošní sbírce se vybralo 67.676 Kč. Díky této veliké částce můžeme všem dětem zaplatit vzdělávání na dva školní roky a ještě můžeme část peněz poskytnout na dostavbu pedagogické školy a internátu.

Všem dárcům upřímně děkujeme.

za OCH Ústí nad Orlicí: *Marcela Náhliková*

Vážení farníci, jistě si vzpomínáte na dobu, kdy u našeho farního kostela v Letohradě fungoval pěvecký sbor, který svou činností přispíval ke slavení liturgie. Je to již více než 15 let, kdy z důvodu generačního byl tento sbor nucen ukončit svou činnost. Do dnešního dne však nový nevznikl. Je to velká škoda, a proto jsem se rozhodl Vás všechny z celé letohradské farnosti požádat o zvážení možnosti vytvoření farního pěveckého sboru, který by navázal na dřívější činnost. Prosím proto ty farníky, kteří by svým zpěvem mohli a také chtěli přispět k obnovení této činnosti a tím i k obohacení slavení liturgie ve farním kostele v Letohradě, aby se sešli v letohradském kostele v pondělí 24. 5. v 19 hodin, kde si na toto téma pohovoříme a společně zvážíme možnosti jak v dřívější tradici letohradského farního pěveckého sboru pokračovat.

Josef Pecháček

Předprodej vstupenek na zahajovací galakonzert od 15. května 2010 v Kulturním centru – Václavské náměstí, Letohrad, tel./ fax: 465 622 092, e-mail: info@letohrad.eu). Prodej vstupenek na ostatní koncerty vždy až 45 min. před zahájením přímo na místě koncertu. www.mhf.letohrad.cz

Oblastní charita ruší pravidelnou měsíční sbírku 5. května, protože by následovala bezprostředně po sezónní sbírce na náměstí. Další měsíční sbírka pro Pobytové středisko žadatelů o azyl v Kostelci n.O. bude 2. června od 13-16 h. Pravidelné měsíční sbírky probíhají každou první středu v měsíci na středisku Oblastní charity v Letohradě od 13 do 16 h.

Prinášet můžete:

- sezónní šatstvo a obuv pro mladé lidi a děti
- nepoškozené zachovalé nádobí
- hry pro děti (puzzle, stavebnice)
- látky a zbytky látek do šicí dílny

Hledáme dobrovolníky na třídění šatstva

Jednou za měsíc probíhají ve středisku Charity v Letohradě sbírky šatstva, obuvi, hraček a nádobí pro Pobytové středisko žadatelů o azyl v Kostelci nad Orlicí.

Hledáme paní, která by pomáhala každou první středu v měsíci od 13 do 16 h. přinášet věci od lidí přijímat a třídít.

Zájemci se mohou hlásit na středisku Oblastní charity v Letohradě. Děkujeme.

*Oblastní charita Ústí nad Orlicí
Na Kopečku 356, Letohrad,
tel.: 465 621 281*

Lod'ka a poutník

Já jsem lod'ka.

Ty jsi poutník.

Šlapeš po mně nohama od hlíny.

Obejmu Tě a převezu přes řeku.

Když tě obejmu,

převezu Tě přes vody hluboké i mělké,
převezu Tě přes prudké peřeje.

Kdybys nepřišel, budu Tě čekat vystavená větru,

smáčená deštěm a sněhem

až do rozednění.

A Ty, jak se dostaneš přes vodu, bez ohlednutí

pokračuješ v cestě.

Ale já vím, že přijdeš.

Čekám Tě a den ze dne stárnu.

Já jsem lod'ka.

Ty jsi poutník.

Tvoje mlčení, Manhe Han Jong-un

výbor z milostné poezie

korejského buddhistického mnicha

14. května by se dožil náš tatínek 100 let a 20. května naše maminka 95 let.

Marie Geringová

PÉČI O DUŠI JSME ZANEDBALI

Tomáš Sedláček (1977) raketová star mezi ekonomy, přirovnává s trochou ironie roli současných ekonomů k šamanům nebo vykladačům snů. Sám se do jisté míry takovým národním šamanem stal – dokázal přivolat velký zájem o historii ekonomického uvažování a nabídl alternativu, jak o problémech přítomnosti přemýšlet. V letech 2001 až 2003 pracoval jako ekonomický poradce Václava Havla. V r. 2004 přijal úlohu expertního poradce ministra financí, kde se věnoval reformám a snižování schodku veřejných rozpočtů. Založil Ekonomický klub, je členem programového výboru nadace Fórum 2000 a členem poradních či dozorčích rad mnoha dalších neziskových organizací. V současné době pracuje jako hlavní makroekonomický stratég ČSOB. V loňském roce vydal knihu *Ekonomie dobra a zla, která se stala bestsellerem roku*.

Vaše kniha *Ekonomie dobra a zla* sklídila velký úspěch. Jak byste někomu, kdo ji nečetl, přiblížil její obsah?

Snažím se hledat ekonomii v mýtech a náboženství, tedy na docela nepravděpodobných místech. Baví mě odkrývat, že ekonomické myšlení tady existovalo daleko dříve, než vznikla ekonomie jako věda. A pak se naopak zpětně snažím hledat v moderní vědě prvky mýtu a náboženství. Dnešní vědci v podstatě říkají, čemu mají lidé věřit. Když si vezmete třeba takový Velký třesk – dobře se to poslouchá, imaginace pracuje. Opravdovému principu velkého třesku prý ale rozumí asi jen šest kvantových fyziků na světě, ostatní tomu prostě věří. Tím nechci říct, že by mezi vědou a náboženstvím nebyly žádné rozdíly. Jsou, ale obě instituce mají mnoho společného. Baví mě hledat moderní ekonomické myšlenky u Xenofana a zároveň se ptát ekonomů, proč máme věřit v neviditelnou ruku trhu. Kde pro ni vidí důkaz?

Jaký je rozdíl mezi dobrem, které je v názvu vaší knihy, a ekonomickým proffitem?

To je dobrá otázka. Každá kultura si na ni odpovídá jinak; často se o tom v dějinách diskutovalo. Dobro se někdy vyplácí, někdy ne. V Bibli najdeme podivování, jak to, že slunce svítí na spravedlivého i nespravedlivého. Líbí se mi, co říkal Sokrates: „Nikdy pro profit neobtěhuj dobro“.

Zúčastňuji se setkání elity pražských podnikatelů a velice mě těší, jaká témata je v současnosti zajímají. Dneska jsme třeba probírali Aristotela. S tím by mě před pěti lety vyhovdilo, tehdy chtěli jen ekonomické statistiky.

Jeden z nich tam popisoval právě odpověď na tuto otázku. Říkal, že když cítí, že projekt má dobrou „energii“ a to byla jeho terminologie, tak mu přinese také profit. Když dělá něco dobře srdcem, tak se to povede. Také jste možná četla rozhovor s Janem Hřebejkem v *Reflexu*, kde se ho ptají, jestli dělali nějaký z filmů kvůli profitu. A on odpovídá, že jednou se o to pokusili a byl to jen jejich

Foto: Mgr. Jan Rychetský

největší propadák. A ty, které dělal pro zábavu, dopadly dobře.

Jaká je role současných ekonomů?

Naše role z nějakého zvláštního důvodu spočívá v tom, že máme předvídat budoucnost.

Kdy se začalo s ekonomickou prognózou?

Faraónův sen o sedmi pěkných, tlustých kravách a sedmi hubených byla vlastně první makroekonomická predikce. Zajímavé je, že úkolem NERUV bylo utiřit ekonomickou bouři. Podobně měli šamané přivolávat déšť. Je zajímavé sledovat to propojení mezi státem a náboženstvím. Státy vykupují banky – používáme slovo vykoupení, které má jasný náboženský kontext.

Nakonec se vždy ukáže, že každé složité rozhodování je v posledku morální. Žádný ekonomický model vám nepomůže, musíte se rozhodnout morálně. Zde bych rád citoval Tomáše Halíka, který říká, že lidstvo nemůže morálně dělat všechno to, co může technicky. V současné době jsme kvůli důrazu na externí pokrok zanedbali péči o duši. Dlouho se v historii nic neměnilo, vybavení domácností bylo od Gilgameše do nějakého patnáctého století velmi podobné. Až tržní kapitalismus od 18. století umožnil lidem nebývalý blahobyť, vzrostlo naše externí bohatství. Do centra se dostali vědci, ekonomové a role kněží, těch, kteří pečovali o duši člověka, začala mizet.

V souvislosti s krizí a ekologickými problémy současnosti se zpochybňuje, jestli tržní hospodářství je skutečně dobrá cesta. Co si o tom myslíte?

Nemyslím, že bychom měli nějakou funkční alternativu. Od sociálně smýšlejících nordických států až po individualistickou Ameriku je vše postaveno na demokratickém kapitalismu. To znamená, že zde fungují volby, osobní svoboda a vlastnictví. Vzniknou možná nějaké opravy kapitalismu, ale stále v těchto intencích. Po pádu východního bloku Francis Fukuyama napsal, že jsme u konce dějin, protože se již prokázalo, co je nejlepší uspořádání. Zdálo se velmi jednoduché prostě kapitalismus rozšířit po celém světě. Ukázalo se ale, že se kapitalismus velmi obtížně exportuje. S výjimkou Japonska se vyvinul zejména v zemích se židovsko-křesťanskou tradicí. To, jak nazvat systém v současné Číně, je velké téma, je to hybrid sui generis.

Co považujete za problém současné ekonomie jako vědy?

Ekonomie neumí počítat s něčím nepočítatelným, jako je například kvalita ovzduší. Kvůli tomu, že něco není spočítatelné, neznamená, že to není věda. Již Aristoteles říkal, že z duše neuděláte trojúhelník. Neumíme spočítat hodně zásadních věcí: například kolik je ropy, kolik ještě přijde generací, abychom si řekli, kolik tedy můžeme spotřebovávat. Neumíme započítat lidské emoce. Ekonomie se metodologicky nejvíce inspirovuje fyzikou, což je věda, která zkoumá neživé předměty. Proto ono hledání pátého paradigmatu, které by tyto faktory zachytilo.

Nakonec možná trochu indiskrétní otázka: koho budete volit?

To nesmíme říkat. Máme to z titulu profese zakázané. Ale zaprvé to nevím a za druhé si myslím, že je to jedno – tedy když člověk nebude volit populistickou stranu. Lidé by si měli uvědomit, že každý slib od politiků si zaplatí. Žádný politik jim to nezaplatí ze svého! To je jako byste dostali kytici růží a pak za ni měli z peněženky vytáhnout čtyři stovky.

Barbara Hansen Čechová

Rozhovor vznikl na diskusi se čtenáři

v nakladatelství Academia

Psychologie dnes – březen 2010

OTCOVSTVÍ? CO TO JE?

rozhovor s MUDr. Vladislavem Chválou
A PhDr. Ludmilou Trapkovou

Mezi tématy, která si naléhavě žádají o pozornost, se stále hlasitěji protlačuje téma otcovství a s ním samozřejmě také mužství. Jako by se mezi dnešními muži něco dělo, jako by snad nebylo jasné, k čemu tady na tom světě jsou. Pozoruhodné je, že se něco podobného odehrávalo s populacemi žen v měnícím se světě během posledních zhruba tak sto až sto padesáti let. Po staletích utlačování a podceňování se ženy musely hledat a docházely k sebeuvědomování s mužskou rázností. Stačí se podívat na ženy ve filmech z třicátých či padesátých let, aby bylo jasné, jak moc se změnily. Změnili se však také muži? Záleží na tom, z jaké strany se na to díváme. Pohledem rodinných terapeutů s třicetiletou zkušeností sledujeme především postavení muže v rodině. Běžně se zabýváme historií rodin v minulých třech až čtyřech generacích. A v této perspektivě se mužský svět

proměňuje poněkud se zpožděním za ženským, v posledních desetiletích se změny nepřehlédnutelně zrychlují. Jistě ne bez souvislosti se životy partnerek mužů. Co se jednomu stane, pocítí i ten druhý a nezůstane to bez odezvy. Jestliže je tomu tak v partnerství muže a ženy, pak o to víc to platí v páru rodičů, kteří nezrušitelně dali život dětem.

Jaké je současné dozrávání chlapce v muže?

Biologicky je proces dospívání a dozrávání v muže stále stejný. Mužský organismus pod vlivem hormonů se typicky proměňuje, mozek pod vlivem testosteronu se organizuje jinak než mozek pod vlivem ženských hormonů. Mozek s „testosteronovou“ strukturou preferuje poněkud jiné jazykové operace a poskytuje tak odlišný obraz světa. V něm je důležitější hierarchie, rozlišování, logické operace, směřování k cíli a jeho dosahování včetně boje, zatímco mozek pod vlivem ženských hormonů je vhodnější pro tvorbu síti díky respektu k odlišnému na základě vcítění. Rozdíly jsou patrné už po narození. Kulturní vlivy je zvětšují nebo oslabují tzv. mužskou, resp. ženskou výchovou. Současná evropská společnost význam těchto rozdílů bagatelizuje a snaží se je stírat ve jméno poněkud zjednodušeně vnímané spravedlnosti k oběma krajním polohám. To může ztěžovat orientaci jak dívek, tak chlapců v dospívání. Dominující představa, že pohlavní identita je jednoduše závislá pouze na genetických faktorech, jako je gonádové pohlaví, vede k podceňování sociokulturních faktorů. A ti, kteří si jejich sílu uvědomují, zase mohou podceňovat význam rozdílů mezi otcem a matkou, mezi mužem a ženou pro zdravý vývoj dětí v rodině a tím i celé populace, když usilují právě socio-kulturními zásahy o smazání rozdílů. Ty jsou v dospívání chlapců a dívek přes všechny deklarace totožnosti nápadné, i když stupňující se zmatek v tom, kdo je kdo, zvyšuje riziko genderové nejistoty. V naší ordinaci přibývá mladých lidí, kteří si ještě ani po dvacítce nejsou jisti svou pohlavní identitou. Současně přibývá mužů, kteří zůstávají závislí na svých rodičích, zpravidla matce, u které bydlí dnes už třetina mužů do třiceti let! Spolu s nebezpečně nízkou porodností evropské populace (prostá reprodukce nastává při průměru dvou dětí na rodinu) jde o varující známky, že někde je chyba, pokud ovšem vymírání této civilizace je vnímáno jako problém. V centru pozornosti vědců bývají spíše faktory životního prostředí, ale málo se mluví o výchovném stylu rodiny a kultuře jako významném faktoru udržujícím generační výměnu v chodu.

Jaký je rozdíl mezi mužským a ženským přístupem k výchově dítěte?

V našich ordinacích léčíme mnoho rodin s nemocným členem nebo s poruchami chování. Zdravé rodiny jsou velmi různé, vzájemně se podobají méně než rodiny s problémem. Přesto se zdá jistě, že děti prospívají více v rodinách, kde je možné rozlišit dva rodičovské styly, možná v duchu tradičního

„cukr a bič“, kde je dost lásky a současné pevnosti. To umí dnes samozřejmě jak muži, tak ženy, a nic proti tomu, aby se situace zastupovali. Ale čím je dítě mladší, tím více potřebuje stabilitu. Je snazší udržovat ji při jisté specializaci dospělých, jeden víc konejší, druhý víc frustruje. I když to ženy z různých feministických hnutí nerady slyší, způsob vnímání a zacházení se světem, který umožňuje ženský mozek, se přirozeně hodí k akceptující a podporující výchově, kdežto soupeřivý mozek mužský zase spontánně snadněji vede k vyžadování a pevnosti. Vtip je v tom, že dětem se lépe daří tehdy, když se oba dospělí v těchto odlišných stylech podporují a doplňují, než když si je vyčítají, anebo dokonce soupeří o to, kdo je lepší matka a kdo horší otec. Vztah dítěte s matkou začíná o nějakých devět měsíců dříve, než dojde k porodu, a na oddělování potřebují oba podstatně delší dobu. Nejméně do roka jsou biopsychosociální jednotkou. Matku lze jen těžko nahradit brzy po porodu otcem a vyměnit jejich role, i kdyby byl otec sebevíce citlivý a matka dršňačka, prostě proto, že dítě se nikdy nerodí z otcova těla. Náš argument ve prospěch udržování rozdílů není veden nostalgii, ale praxí: mnoho příznaků, které rodiny sužují, se zlepší poté, co se každý z rodičů ujme svých přirozených úkolů. To je tím obtížnější, čím je kultura kolem nás více „unisex“. Možná proto se dnes stává módou hledat své „ženské“ nebo „mužské kořeny“. Na seminářích s takovými bloudícími můžete mít pocit, jako bychom objevovali trosky staveb zaniklých kultur v jihoamerických pralesích.

Co dělá otce otcem?

Otec je zcela jedinečná postava v našem životě, kterou nelze plnohodnotně nahradit nikým jiným. I když jsme nevyrostli v jeho těle jako v těle matčině, trvalé pouto vzroženého vztahu tkví v předané genetické informaci. Fyziologicky vzato je to ten z dospělých, u kterého je možno hledat spolehlivou oporu, otužování, učení odpovědnosti a doslova po něm přejít jako po mostě z lůna rodiny do společnosti (Glaesonova teorie mostu, 1975). Dospělost otce se projevuje především ve schopnosti řešit své vývojové úkoly k dětem i k sobě bez ohledu na vlastní pohodlí, odpovědně a bez nároku na satisfakci, a že tyto úkoly sám bez donucování a pobídek zvedá a že se jich ujímá.

Dnešní role otců v rodině a společnosti; změnily se otcovské starosti a zodpovědnost v porovnání s minulostí? Co se dnes očekává od otce v rodině a je na to připraven?

Otec byl po mnoho staletí v rodině nepostradatelný především pro nebezpečí, která hrozila zvenčí. Jeho lovecká či bojová zdatnost za drsných podmínek rozhodovala o přežití žen a dětí. Později byl podstatnou pracovní silou na poli, v továrně, v obchodě a rodinu zajišťoval ekonomicky. Tak se formoval obraz muže bojovníka, vůdce s velkou autoritou a ochránce rodiny, „slabé“ ženy a dětí.

S růstem bohatství celé společnosti a s liberalizací, se zajištěním bezpečnosti rodiny, které převzal od muže stát, se podstatná část obsahu mužské role vyprázdnila. Když se navíc ukázaly ženy stejně zdatné v mnoha původně ryze mužských činnostech, když se ukázalo, že si dokázaly ponechat ženské přednosti a ty obohatit o mnohé z mužských dovedností, otázka, k čemu tady muži jsou a jestli nezesláblí vedle svých zdatných žen, nemusela být ani vyslovena, aby nás zaskočila. V liberální bohaté společnosti je kladen důraz na individualitu, ve společnosti, která skoncovala s etikou povinnosti, se jeví vyžadování řádu a poslušnosti jako anachronismus (G. Lipovetsky, 1998). Když se muži pokusí svou ztracenou autoritu prosadit silou, jsou vyhoštěni z domu. Přisnost a vyžadování je označeno za hrubost a násilí a muž, pokud si troufá na něm trvat, je odmítnut jako agresor. V rodinách to nepozorujeme jen u kalendářně dospělých, ale také už i u malých, třeba šestiletých chlapců, jejichž prosazování je diskvalifikováno jako údajná předzvěst patologické agresivity. Frustrace z tohoto faktu muže zahání do malých podpůrných skupin, třeba na fotbal, rybařit nebo do garáží, kde čekají, „až to přejde“. Přitom matky, učitelky, psychologky, poradkyně, psychiatricky, sociální pracovnice, advokátky, soudkyně a nakonec ani policistky si nevědí se vzrůstající agresivitou dětí a mládeže rady. Víme, že je třeba vrátit do rodiny muže, manžela, otce, ale jak? Formální cestou to nejde. Svou autoritu si musí znovu vydobýt. Sotva to půjde silou a projevy formální nadřazenosti tak, jak by to prošlo před sto lety. Mohlo by se to zkusit zvýšenou zdatností, odolností, odpovědností. Zcitlivěním k vlastním prožitkům a ovládnutím svých emocí ne tak, že by je muž popřel a dělal, že nejsou. Ale tak, že si je uvědomí a zkrátí jako divokého koně, využije jejich síly ve prospěch svůj i svého okolí. Zkrátka vybudováním neformální autority.

Potřebují dnešní otcové vzory, chtějí je, a pokud ano, odkud je berou?

Vzory jsou pro růst totéž, co pro rostlinu chmele upínací drát. Je k čemu se vypínat, vzhlížet, od koho se učit. V absenci skutečně zralých a úctyhodných mužů tušíme hlavní bídu dnešních mladých chlapců. Na to se však může vymlouvat jen opravdu malý chlapec. V každé generaci máme možnost zlepšit konto, které nám rodiče dokázali předat a my si od nich dokázali vzít, a dát dětem lepší základy. Dříve bylo samozřejmostí tak uvažovat o rodovém majetku. Možná jsme dospěli jako ekonomicky bohatá společnost k bídě vztahové a ta se dědí z generace na generaci podobně jako majetek. I vztahy můžeme předávat – v horším, nebo lepším stavu, než jsme k nim přišli.

MUDr. V. Chvála a PhDr. L. Trapková jsou psychoterapeuti, působí ve Středisku komplexní terapie psychosomatických poruch. Angažují v organizaci rodinné terapie a psychoterapie ve zdravotnictví.

Rodinný život 2/2010

RODINA

PŘÍLIŠ INTELIGENTNÍ A PŘÍLIŠ LÍNÍ

Nehomogenní skupinu mladých lidí, kteří práci buď nemohou nalézt, anebo ji nehledají a ani se na ni nepřipravují, označují v Anglii jako NEET (Not currently engaged in Employment, Education or Training). Tito mladí lidé dávají přednost někdy asketickému, jindy parazitickému způsobu života a nechávají se podporovat rodiči anebo sociálními programy.

Na samém počátku tohoto postoje stojí několik zásadních faktorů. Prvním je vypjatá, ale obvykle nejistá sebestřednost, kdy svět je vnímán jako systém vytvořený kolem vlastní osoby. Druhým faktorem by mohly být moderní komunikační technologie. Člověk má potřebu hovořit s ostatními, ale osobní kontakt může být tak náročný a zároveň pracný, že je jednodušší posílat maily nebo se pod přezdívkou zapojit do některého z blogů. Velkou roli nespíš hraje i infantilizace společnosti. Masová média, která nabízejí nenáročnou zábavu a zjednodušené dialogy i nesložité řešení problémů, vlastně fungují na dětské úrovni. Ta je však maskována sexem a násilím – záležitostmi světa dospělých, takže výsledkem je jiný typ pohádky či iluze, která však nepřináší žádný použitelný návod, jak zacházet s reálným světem.

Mladí lidé vědí, že je společnost či alespoň rodiče nenechají zahynout hladem, takže si mohou dovolit být bez řádného zaměstnání. Pokud bychom si odpustili psychologický výklad a soustředili se jenom na peníze, tak je situace jednoznačná: „neetníci“ neplatí daně, ale spotřebovávají část státních výdajů určených na sociální síť nebo prostou údržbu infrastruktury, jako jsou například dálnice. Britové spočítali, že je milion „neetníků“ stojí ročně nejméně 3,6 miliardy liber, a to jak na výdajích, tak na ušlých daňových příjmech.

Hikikomori

Podstatně horší je situace v nejrychleji stárnoucí zemi na světě – v Japonsku. Skoro 20% těch, kteří by měli nahradit generace odcházející do penze, tuto roli odmítá. Slovo hikikomori znamená mladé, sociálně stažené lidi mezi 16-34 lety žijící v ústraní u svých rodičů. Typický hikikomori je inteligentní, odmítá jakékoli fyzické vztahy, ale hodiny komunikuje na internetu. Nemá partnera, obvykle žije v převráceném nočním biorytmu, ven vychází raději v noci. Někdy se až fanaticky věnuje nějaké okrajové činnosti, jako je třeba shromažďování informací o určité kape-

le, komiksu nebo válečné události. Většinou pochází ze střední či vyšší třídy.

Většina japonských hikikomori žije relativně lacinou z rodičovské ledničky a spotřebovává přitom jen asi 15% rodinných příjmů, což je dost málo na rozhodování, zda syna vyhodit z domu. Pokud by však rodiče ztratili zaměstnání, umřeli nebo měli malou penzi, nastane velký problém, protože hikikomori se během těchto let stává sociálně nepřizpůsobivý a spadá do kategorie nemocných, o které je nutné se starat. Již dnes funguje řada klinik, které se na tyto případy specializují. Resocializaci hikikomori se zabývají státní i soukromé instituce. Japonský doktor obvykle vyčkává, zda nedojde přirozenou cestou k návratu do společnosti, někdy poradí koupit vlastní byt nebo delší cestu do

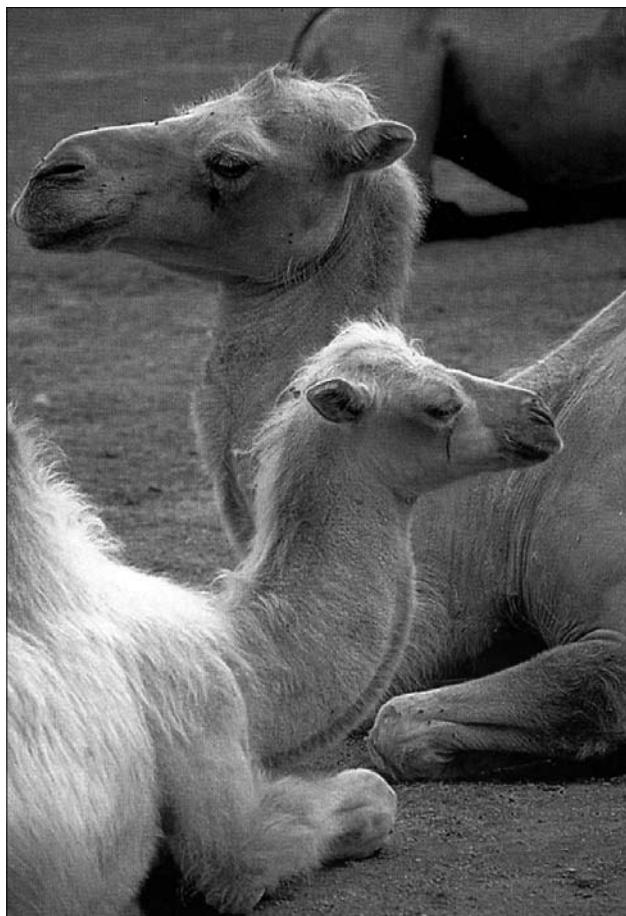

Foto: Kamila Motyčková

zahraničí. Ovšem po několika letech ztrácí hikikomori běžné sociální návyky a těžko hledá zaměstnání, protože nemá patřičný pracovní životopis.

Hikikomori žijí doma ve stavu, kterému se říká „zvláštní smír“, kdy rodiče jsou ze svých dětí nešťastní, ale mají je rádi a nechtějí si udělat ostudu, takže po stadiu výčitek a hrozeb se s danou situací sice nesmíří, ale sžijí. Hlavní příčinou jejich trápení je otázka: Co z tebe vyrostne? Kdo se o tebe postará, až já tady nebudu? Někteří hikikomori tvrdě parazitují na svých pracujících rodičích, jiní se prostě necítí na to, aby vstoupili do rychlého, náročného světa a vybudovali si tam postavení. Jsou příliš inteligentní a asi příliš

líní na to, aby věřili, že tento druh úspěchu něco znamená, a kazili si kvůli němu svobodný život.

Od volnosti k bezdomovectví

Koncem 80. let minulého století se v západní Evropě objevili mladí lidé, kteří se označovali jako „freeters“. Tito mladí podle potřeby střídali různá zaměstnání, obvykle jen na částečný úvazek, nebo krátkodobou brigádu, někdy dokonce ve smyslu nepsaného pravidla nikdy na jednom místě nepracují déle než jeden den“. Původ slova je nejasný. Obvykle se uvádí, že označení vzniklo jako složenina slova svobodný, volný – free a slova pracovník – Arbeiter. Mohlo se však taky jednat o svéráznou zkratku nápisu nad branami koncentračních táborů „Arbeit macht frei“, která

by v tomto případě znamenala životní pocit, že pravidelná práce je něco jako kárné zařízení, jako otupující koncentrák. Freetři byli často hledači a snílci, kteří nevěděli, co chtějí, a snažili se uchytit v nějakém atraktivním svobodném povolání, například jako hudebníci či alternativní výtvarníci.

Důležité však je, že subkultura free-trů vznikla v dobách ekonomického rozmachu, kdy bylo jednoduché nalézt krátkodobé zaměstnání. V dobách stagnace se z free-trů stávají obyčejní, frustrovaní nezaměstnaní. Už nejsou mladí a už na nic nečekají. Výzkumy ukazují, že mladí free-trů stárnou, ale nemění se. Spíš nastupují cestu vedoucí od mírně parazitické alternativní kultury směrem k bezdomovectví.

Jak je tomu u nás?

Podle letitých pozorování svých studentů si myslím, že zatím převládají jen lehké formy hikikomori. Mnoho mladých nadaných lidí jde raději studovat další vysokou školu, než aby šli pracovat. Nevede je přitom touha po vzdělání, ale snaha odsunout běžné povinnosti. Když se jich zeptáte, co by chtěli studovat, často odpoví, že to je vlastně jedno, ale že by je to mělo bavit a mít něco spo-

lečného s kulturou, psychologií nebo médií. Jiný poměrně častý případ jsou mladí lidé, kteří se nějakou dobu hledají. Pár měsíců nechodí do práce a pak jako free-trů mění zaměstnání na částečný úvazek. Není pro ně hanba manuálně pracovat, ale chodit pravidelně do průměrného zaměstnání je pro ně ponižující. Celkově mám pocit, že jsme zatím poměrně zdravá společnost. Nelze však nevidět, že i u nás je stále víc free-trů i neetníků a rovněž starší generace častěji řeší problém, co s dětmi, které nechtějí ani pracovat, ani opustit domov.

Václav Cílek – geolog, klimatolog,
filozof a popularizátor vědy
Psychologie dnes - březen 2010

PANÍ PROFESORKA BOŽENA KOMÁRKOVÁ

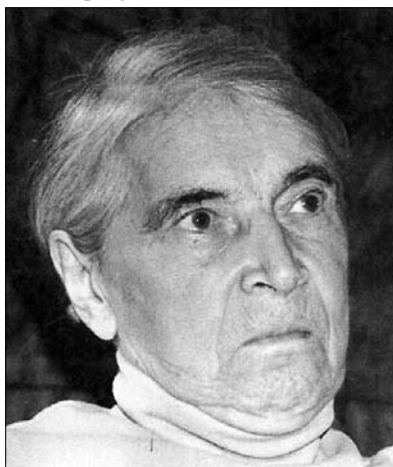
V životě ji potkalo dvojitý významné štěstí: první na brněnské Masarykově univerzitě a druhé v Českobratrské evangelické církvi. To první jí zprostředkoval její učitel, sociolog Inocenc Arnošt Bláha: způsobil, že se přihlásila k prvorepublikovému programu „budování státu“. „*Chtěli jsme sloužit,“ vzpomínala později na studijní léta. „Věřili jsme v sociální pokrok. ... Byli jsme oddáni demokracii jako jediné státní formě, která takový pokrok zabezpečovala, a věřili jsme, že formální demokracii je potřeba proměňovat v sociální.“*

Bláha byl žák T. G. Masaryka a jako většina jeho stoupců, včetně těch nejoprávněnějších, si svého učitele zjednodušil: byl jim moc složitý. Žáci obvykle odpreparovali pryč Masarykovu víru a rozvíjeli potom „budovatelský“ státní program v naději, že to bez náboženské transcendence jde. Počínala si tak skoro kompletní čapkovsko-peroutkovská generace a pod Bláhovým vlivem by se o to byla pokusila nejspíš i Komárková. Později napsala: „*Jeho (Masarykův) teismus byl pohoršením našemu rozumu. Naším východiskem byl biologický jedinec, vybavený sebezáchovnými instinkty, které se vývojem sublimují ve všechny sociální a kulturní funkce. ... Zde se náš obraz od Masarykova podstatně vzdálil.*“ Později také přiznala, že v tomto rozpoložení se jí i její generaci nabízel jen dvě možnosti, jedna lepší než druhá: nihilismus, nebo marxismus.

Měla však, jak řečeno, štěstí dvojitý. V roce 1928 jako ateistka navštívila svou první konferenci Akademické YMKY v Tišnově. Změnilo jí to život. Nebyla první ani poslední, koho mezi válkami prostředí tohoto evangelického sdružení, určeného ke kultivaci zejména vysokoškolských studentů, nadchlo. Pěstovali se tam Masaryk i Rádl a vychovávala se inteligence vyznačující se náboženskou vírou i odpovědností k státu současně – v YMCE věřili, že jenom tato a žádná jiná kombinace vychová duchovní elitu, kterou bude stát potřebovat. A tak si i Komárková osvojila postoj, který později vyjádřila větou: „*Člověk má vnitřní rovnováhu, pokud má centrum života mimo vlastní osobu a pokud přijímá život jako službu nadosobní realitě.*“

Toužila po sociálně spravedlivém světě. Kdo by si na prahu života nepřál totéž? V prosinci 1920, to jí bylo sedmáct, zažila generální stávkou v hornickém revíru v Oslava-

nech. Vzpomínala, že svět se jí tenkrát obrátil vzhůru nohama: otroci na chvíli získali hrdost a později už z nich nikdo nevytloukl naději, že by to tak mohlo být napořád. Ve dvacátých letech i Komárková uvěřila, že pro tento nový a lepší budoucí svět i ona sama pracuje, krok za krokem – a začala pro tento ideál získávat studenty.

Šok přišel pro Komárkovou s Mnichovem a zvlášť tragicky s pádem Paříže, symbolu demokratického a republikánského světa, na jaře 1940. Když se Hitler rozkročil pod Eiffelovkou, dostala dosavadní jediná představitelná budoucnost (sociálně stále více spravedlivější svět, opřený o křesťanský základ) šílenou alternativu: konec světa.

Z negace se žít nedá

Obsazení Paříže už však Komárková sledovala z vězeňské cely. V lednu 1940 ji zatkl nacisté jako členku odbojové organizace Obrana národa, sdružující příslušníky inteligence a důstojníky bývalé československé armády. V červnu 1942 byla za přípravu vlezrady odsouzena na dvanáct let do vězení. Až do vysvobození na jaře 1945 strávila většinu času na samotce.

Roky za mřížemi jí změnila – ale jak měla brzy poznat, válka a události brzy po ní změnila právě tak ty, kteří zůstali „na svobodě“. Kdysi, v roce 1938, její studenti protestovali, když se začala dít první příkoří židovským spolužákům. Ale po šesti letech protektorátu a několika měsících divokého odsunu už byli studenti na její střední škole jiní. „*Prý se s potěšením zúčastnili bití Němců, kteří tam byli zadrženi. Pro mne to byla strašlivá rána. Zkušenosti těch šesti let je přivedly k tomu, že teď dělali právě to, čím na začátku opovrhovali.*“

Po roce 1945 Komárková nejdříve zadoufala, že se konečně, po válečných odkladech, vydá na akademickou dráhu. Disertaci psala o tématu, které ji zneklidňovalo již od zmíněného „pařížského“ šoku: Jsou lidská práva jen epizodou v lidských dějinách? Zrodila se dočasně z jisté historické situace a z jiné zase zahynou? Nebo je to trvalý statek, za jehož udržení a rozvíjení jsou lidé v každé následující generaci odpovědní? Zaujaly ji Kaciřské eseje o filosofii dějin od Jana Patočky, přesněji řečeno poslední z nich, ve kterém filozof pojednal celé dvacáté století jako válku, jejíž mentalita přešla lidem do krve a určuje jejich chování i v „mírové“ každodennosti. Lidstvo se válkou odřízlo od vlastní minulosti, sen o pokroku skončil.

Vize křesťanského komunismu, kterou Komárková kdysi převzala od jednoho ze svých hlavních duchovních vzorů Švýcara Leonharda Ragaze, se pomalu rozplývala. Přesto Komárková ještě po únoru doufala, že s komunisty bude možné vyjít. „*Z negace se žít nedá. Musíme spolupracovat a pomáhat, aby se v nových poměrech dalo lidsky žít.*“ Vystřízlivění se však dostavilo brzy a mezi prvními k němu opět přispěli studenti. Její výklady o socialismu přijímali vředy dychtivě, po únoru 1948 to však bylo jiné. Všimla si toho, když celá třída jednoho dne stála proti ní, zrovna jim vykládala o Marxovi. „*Byla to spontánní reakce na zkušenost, kterou měli. Oni to však chápali tak: Teď kantoři musí chválit Marxe. Takže to cítili jako mou morální kapitulaci. Nevěřili mně.*“

Stačilo několik měsíců, aby Komárková pochopila, že režim lidí, jako je ona, jen zneužívá. „*Systém nás chtěl trpět, dokud poslušně vykonáváme jeho rozkazy, z našich hřiven jsme do něho nemohli vkládat nic.*“ Dokud to šlo, tak přesto učila svou historii a filozofii: nejdříve na klasickém gymnáziu a po přeložení po únoru 1948 na chlapecké škole. Množství žáků, kteří se k ní také mimo školu hlásili, ji přesvědčovalo o smyslu její práce – a zdaleka mezi nimi nebyli jen evangelíci; pozoruhodnou vzpomínku na působení své profesorky napsal v jednom pozdějším studentském almanachu například spisovatel Milan Kundera.

V roce 1951 ji ze školy odeslali do knihovny, pak ji i odtamtud propustili. Pochopila, že akademická dráha ve společenských vědách, o níž snila, nebude možná. Využila tedy své invalidity (následku pobytu ve vězení) a v osmačtyřiceti letech odešla do penze – zdánlivě na okraj společnosti, ve skutečnosti však rozhodnutá využít takto získané svobody k ještě intenzivnější práci mezi studenty.

Vzdělávání na lesních brigádách

Jako pedagožka citlivě vnímala proměňující se účel vzdělání v nové době – a tento jev nesouvisel jen se současným komunistickým režimem. Cílem výchovy ještě na počátku století podle ní byl „člověk jako morální bytost“. Za hotového žáka byl tehdy považován ten, kdo dokázal dospěle jednat, rozlišovat mezi dobrem a zlem. Cílem vzdělání byly neúžitkové hodnoty jako pravda, krása a dobro. V době, kdy Komárková učila, však už docházelo v pedagogickém procesu k úžasnému zvzecnění. „*Cílem školství dnes není vychovat člověka jako etickou bytost, ale připravit jej s největší možnou ekonomikou k provozu určité technické funkce. Jinými slovy cílem výchovy je učít vyrábět.*“ Jenže takový člověk se sám stane věcí svého druhu, nesmyslnou, pokud nenaplnuje určitý účel. Přitom člověk býval dříve nad každý účel povýšen, byl víc – záhadou, tajemstvím a samozřejmě i bezbřehou nadějí, která se

ovšem po uvedené věcné redukci rozplynula.

Zbavili ji možnosti pedagogicky působit, zrušili jí Akademickou YMКУ, ale nedokázali zrušit neformální kroužky křesťanské mládeže, které na ruinách YMKY přetrvaly – například ve formě lesních brigád křesťanské mládeže v Zadním Aloisově v Jeseníkách i jinde. Podařilo se je udržet přes pětadvacet let, vždycky se zhruba stejným každodenním průběhem: přes den se manuálně pracovalo a večer u táboráku se konaly přednášky a besedy. Komárková na nich objevila své nové působiště. Vykládala studentům Bibli i Marxe, tlumočila teology Dietricha Bonhoeffera a Karla Bartha. Navštěvovala také proslulé „jirchářské čtvrtky“, ekumenické přednášky pro křesťanské studenty v Husově bohosloveckém semináři v ulici V Jirchářích v Praze na Novém Městě. Především však určila za „prostor setkávání“ svůj byt v brněnské Pekařské ulici. V šedesátých letech už ji její „žáci“ ze všech těchto prostředí považovali za jednu z našich nejpresvědčivějších hlasatelek ekumenického křesťanství.

Co je záviděníhodné

Teologické a filozofické eseje, které psala nejčastěji v reakci na otázky, jež dostávala od mladých lidí na letních táborech, se dodnes čtou v okruhu mnohem širším, než byl ten evangelický (kde pak byly přepisovány a šířeny jako samizdat). Dohromady netvoří souvisle komponované dílo, ale o to lépe ve své praktické konkrétnosti dodnes fungují. Komárková měla širší myšlenkový záběr, než jaký bývá očekáván od teologů, a nevytvořila systém, což se zase často předpokládá u lidí, jimž se má říkat „filozof“. V teoretickém a metafyzickém bádání ani ona sama nespatořovala smysl svého života. Označovala se spíše za socioložku, čímž zřejmě v návaznosti na Masaryka chtěla říci, že rozhodující je pro ni účinek jejího myšlení v praxi.

Okolí jí také v tomto rozumělo. Farář Jan Šimsa, který si ve své rodině i v církevní praxi sotva mohl stěžovat na nedostatek mravních vzorů, napsal: „Pro mne

i pro mnoho mých přátel se stala základní orientační postavou.“ Že se také pro jiné stávala „sřhujícími životním příkladem“, však později, za normalizace, zároveň znamenalo, že se začala vzdalovat oficiálním církevním strukturám. V roce 1985 to napsala jasně: „Zvláště čeští evangelici zaměnili oddanost Božímu slovu za loajalitu ke své malé institucionalizované církvi. Místo aby hájili Boží při ve světě svědectvím o živém Kristu, propadli klamu, že v těžkých dobách je jejich úkolem starat se o zachování početního stavu svých sborů v prostorách hermeticky uzavřených před nepřátelským světem a v úředně povoleném ghettu se mezi sebou těšit jistotou vlastního spasení.“

„Paní profesorka“, které dovolili legálně učít pouhých sedm let v životě, a která přesto vychovala stovky žáků, v prosinci 1976 mezi prvními podepsala Chartu a v následujících letech se stala jednou z nejvýznamnějších osobností disidentského Brna. Považovala za „záviděníhodný“ osud Jana Patočky, který svou hrdinnou smrtí potvrdil platnost své teze „života v pravdě“. Její život však byl záviděníhodný úplně stejně, byť se dožila listopadu 1989 a po něm dokonce jakési satisfakce.

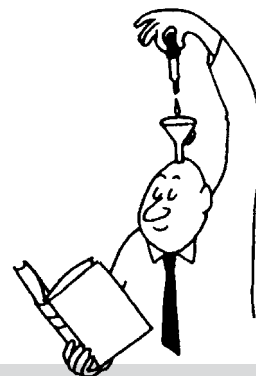
B. KOMÁRKOVÁ (1903–1997), historička, filozofka. Do roku 1950 působila jako gymnaziální profesorka, později jako křesťanská (evangelická) esejistka. Po podpisu Charty 77 jedna z nejvýznamnějších brněnských disidentek. *Respekt* 7.2.2010

Prof. Komárková vaří na lesní brigádě

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

sobota 1.5.	19 h.
neděle 2.5.	5. velikonoční
7.15 h. Letohrad	Sk 14,21b-27
8.45 h. Mistrovice	Ž 145
10.15 h. Orlice	Zj 21,1-5a J 13,31-35
sobota 8.5.	19 h. Mistrovice
neděle 9.5.	6. velikonoční
7.15 h. Letohrad	Sk 15,1-2.22-29
8.45 h. Lukavice - pouť	Ž 67
10.15 h. Orlice	Zj 21,10-14.22-23 J 14.23-29
pátek 14.5.	18 h. Kopeček
sobota 15.5.	19 h. Lukavice
neděle 16.5. Slavnost	Nanebevstoupení Páně,
	na Kopečku
	pouť se sv. Janem Nepomuckým
7.15 h. Letohrad	Sk 1,1-11
9.00 h. Kopeček	Ž 47
10.15 h. Kopeček	Ef 1,17-230 Lk 24,46-53
sobota 22.5.	19 h. Mistrovice
Svatodušní vigilie	20.30 h. Letohrad
neděle 23.5.	SLAVNOST SESLÁNÍ DUCHA SV.
	<i>sbírka na potřeby diecéze</i>
7.15 h. Letohrad	Sk 2,1-11
8.45 h. Lukavice	Ž 104
10.15 h. Orlice	Ř 8.8-17 J 14-26
sobota 29.5.	19 h. Lukavice
neděle 30.5.	SLAVNOST NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE
7.15 h. Letohrad	Př 8,22-31 Ž 8
8.45 h. Mistrovice	Řím 5,1-5
10.15 h. Orlice	J 16,12-15
11.30 h. Červená – poutní slavnost	
sobota 5.6.	19 h. Mistrovice
neděle 6.6.	SLAVNOST TĚLA A KRVE PÁNĚ
7.15 h. Letohrad	Gn 14,18-20
8.45 h. Lukavice	Ž 110
10.15 h. Orlice	1 Kor 11,23-26 Lk 9,11b-17

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Registřikové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741